

II

(Komunikazzjonijiet)

KOMUNIKAZZJONIJIET MINN ISTITUZZJONIJIET, KORPI, UFFIĊĠI U
AGENZJI TAL-UNJONI EWROPEA

IL-KUMMISSJONI EWROPEA

AVVIŻ TAL-KUMMISSJONI

**Linji Gwida Interpretattivi rigward ir-regolamenti tal-UE dwar id-drittijiet tal-passiġġieri fil-kuntest
tas-sitwazzjoni li qed tiżviluppa b'rabta mal-COVID-19**

(2020/C 89 I/01)

Il-passiġġieri u l-industrija Ewropea tat-trasport intlaqtu hazin mit-tifqigha tal-COVID-19. Il-miżuri ta' konteniment tal-awtoritajiet, bħar-restrizzjonijiet fuq l-ivvjaġġar, il-lockdowns u ż-żoni ta' kwarantina, jimplikaw li t-trasport jista' jkun wieħed mis-setturi affettwati bl-aktar mod qawwi minn din il-pandemija. Is-sitwazzjoni hija stressanti għal hafna passiġġieri, billi l-arranġamenti tagħhom tal-ivvjaġġar ġew ikkancellati u/jew issa ma jixtiqux jew mhumiex se jithallew jivvjaġġaw.

L-Unjoni Ewropea (l-UE) hija l-unika post fid-dinja li fih iċ-ċittadini huma protetti b'gabra shiha ta' drittijiet tal-passiġġieri, irrispettivament minn jekk jivvjaġġawx bl-ajru, bil-ferrovija, bix-xarabank, bil-kowċ jew bil-vapur.

Minhabba s-sitwazzjoni minghajr precedent li l-Ewropa qed tesperjenza minhabba t-tifqigha tal-COVID-19, il-Kummissjoni Ewropea tinsab konvinta li jkun ta' għajnuma li f'dan il-kuntest jiġu ċċarati d-drittijiet tal-passiġġieri meta jivvjaġġaw bl-ajru, bil-ferrovija, bix-xarabank, bil-kowċ jew bil-vapur, u li tixhet ukoll ftit daww fuq l-obbligi korrispondenti għat-trasportaturi.

1. GHAN

Dawn il-linji gwida interpretattivi għandhom l-għan li jiċċaraw kif ċerti dispożizzjonijiet tal-leġislazzjoni tal-UE dwar id-drittijiet tal-passiġġieri japplikaw fil-kuntest tat-tifqigha tal-COVID-19, b'mod partikolari fir-rigward tal-kancellazzjonijiet u d-dewmien.

Il-linji gwida jikkomplementaw il-linji gwida li diġà ġew ippubblikati mill-Kummissjoni ⁽¹⁾ u huma minghajr preġudizzju għall-interpretazzjoni tal-Qorti tal-Ġustizzja.

Il-linji gwida jkopru l-leġislazzjoni li ġejja dwar id-drittijiet tal-passiġġieri:

- Ir-Regolament (KE) Nru 261/2004 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-11 ta' Frar 2004 li jistabbilixxi regoli komuni dwar il-kumpens u l-assistenza għal passiġġieri fil-każ li ma jithallewx jtilgħu u ta' kancellazzjoni jew dewmien twil ta' titjiriet, u li jhassar ir-Regolament (KEE) Nru 295/91 ⁽²⁾
- Ir-Regolament (KE) Nru 1371/2007 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-23 ta' Ottubru 2007 dwar id-Drittijiet u l-Obbligi tal-passiġġieri tal-ferroviji ⁽³⁾;

⁽¹⁾ Avviż tal-Kummissjoni — Linji Gwida Interpretattivi għar-Regolament (KE) Nru 261/2004 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill li jistabbilixxi regoli komuni dwar il-kumpens u l-assistenza għal passiġġieri fil-każ li ma jithallewx jtilgħu u ta' kancellazzjoni jew dewmien twil ta' titjiriet, u għar-Regolament tal-Kunsill (KE) Nru 2027/97 dwar ir-responsabbiltà ta' trasportaturi bl-ajru fl-eventwalità ta' incidenti kif emendat bir-Regolament (KE) Nru 889/2002 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill (ĠU C 214, 15.6.2016, p. 5);

Komunikazzjoni tal-Kummissjoni — Linji gwida dwar l-interpretazzjoni tar-Regolament (KE) Nru 1371/2007 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill dwar id-drittijiet u l-obbligi tal-passiġġieri tal-ferroviji (ĠU C 220, 4.7.2015, p. 1).

⁽²⁾ ĠU L 46, 17.2.2004, p. 1.

⁽³⁾ ĠU L 315, 3.12.2007, p. 14.

- Ir-Regolament (UE) Nru 1177/2010 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-24 ta' Novembru 2010 dwar id-drittijiet tal-passiġġieri meta jivvjaġġaw bil-baħar jew minn passaġġi fuq l-ilma interni u li jemenda r-Regolament (KE) Nru 2006/2004 ⁽⁴⁾,
- Ir-Regolament (UE) Nru 181/2011 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tas-16 ta' Frar 2011 dwar id-drittijiet tal-passiġġieri fit-trasport bix-xarabank u bil-kowċ u li jemenda r-Regolament (KE) Nru 2006/2004 ⁽⁵⁾.

Dawn il-linji gwida ma jkoprox id-Direttiva (UE) 2015/2302 dwar pakketti tal-ivvjaġġar u arrangamenti tal-ivvjaġġar marbuta. ⁽⁶⁾

2. GWIDA GHALL-MODI TAT-TRASPORT DIFFERENTI

2.1. Id-dritt li wiehed jagħzel bejn rimborż u l-ghoti ta' rotta oħra

L-erba' Regolamenti fihom dispożizzjonijiet speċifiċi għal dan id-dritt fil-każ ta' kancellazzjoni jew ta' ċertu dewmien.

Fir-rigward tal-ghoti ta' rotta oħra ⁽⁷⁾, iċ-ċirkostanzi tat-tifqigħa tal-COVID-19 jista' jkollhom incidenza fuq id-dritt li wiehed jagħzel rotta oħra "mal-ewwel opportunità". ⁽⁸⁾ Jista' jkun li t-trasportaturi jsibuha impossibbli li jagħtu rotta oħra lill-passiġġieri lejn id-destinazzjoni maħsuba tagħhom f'perjodu qasir ta' żmien. Barra minn hekk, jista' jkun hemm nuqqas ta' ċarezza għal ċertu żmien rigward meta se jkun possibbli li l-passiġġieri jingħataw rotta oħra. Pereżempju, din is-sitwazzjoni tista' tirriżulta meta Stat Membru jissospendi t-titjiriet jew iwaqqaf il-ferroviji, ix-xarabanks, il-kowċis jew il-vapuri li jkunu gejjin minn ċerti pajjiżi. Għalhekk, skont il-każ, "l-ewwel opportunità" għal rotta oħra tista' tkun soġġetta għal dewmien konsiderevoli u/jew għal incertezza konsiderevoli. Għalhekk, jista' jkun li l-passiġġier jippreferi li jingħata rimborż tal-prezz tal-biljett jew li jingħata rotta oħra fi stadju aktar tard u "skont il-konvenjenza tal-passiġġier". Id-dettalji huma stipulati aktar 'l isfel għal kull mod tat-trasport.

2.2. Sitwazzjonijiet fejn il-passiġġieri ma jistgħux jivvjaġġaw jew ikunu jridu jikkancellaw vjaġġ

Ir-regolamenti tal-UE dwar id-drittijiet tal-passiġġieri ma jindirizzawx sitwazzjonijiet fejn il-passiġġieri ma jistgħux jivvjaġġaw jew ikunu jridu jikkancellaw vjaġġ fuq inizjattiva tagħhom stess. Li passiġġier jiġi rimborżat jew le f'dawn il-każijiet jiddependi fuq it-tip ta' biljett (jekk ikunx rimborżabbli, jew jekk jinkludix il-possibbiltà ta' prenotazzjoni mill-ġdid) kif speċifikat fit-termini u l-kundizzjonijiet tat-trasportatur.

Jidher li diversi trasportaturi qed joffru vawċers lill-passiġġieri li ma għadhomx aktar beħsiebhom jivvjaġġaw (jew li mhumiex awtorizzati jivvjaġġaw) minhabba t-tifqigħa tal-COVID-19. Il-passiġġieri jistgħu jużaw dawn il-vawċers għal vjaġġ ieħor mal-istess trasportatur, fi żmien speċifiku stabbilit mit-trasportatur.

Din is-sitwazzjoni għandha titqies differenti minn sitwazzjoni fejn it-trasportatur jikkancellaw l-vjaġġ u joffri biss vawċer minflok l-ghazla bejn rimborż u l-ghoti ta' rotta oħra. Jekk it-trasportatur jipproponi li joffri vawċer, dik l-offerta ma tistax taffettwa d-dritt tal-passiġġier li jagħzel li jingħata rimborż minflok.

2.3. Regoli nazzjonali speċifiċi fil-kuntest tat-tifqigħa tal-COVID-19

F'ċerti każijiet, ġew adottati regoli nazzjonali speċifiċi fil-kuntest tat-tifqigħa tal-COVID-19 li johlqu l-obbligu għat-trasportaturi li jagħtu rimborż lill-passiġġieri jew li johlqu vawċer lill-passiġġieri f'każ li l-passiġġieri ma setgħux jaqdbu titjira li tkun ġiet operata.

Tali miżuri nazzjonali ma jaqgħux taħt il-kamp ta' applikazzjoni tar-regolamenti tal-UE dwar id-drittijiet tal-passiġġieri, u ma jiġux indirizzati f'dawn il-linji gwida, li jittrattaw biss l-interpretazzjoni tar-regoli dwar id-drittijiet tal-passiġġieri adottati mill-Unjoni.

⁽⁴⁾ ĠU L 334, 17.12.2010, p. 1.

⁽⁵⁾ ĠU L 55, 28.2.2011, p. 1.

⁽⁶⁾ Id-Direttiva (UE) 2015/2302 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-25 ta' Novembru 2015 dwar pakketti tal-ivvjaġġar u arrangamenti tal-ivvjaġġar marbuta, li temenda r-Regolament (KE) Nru 2006/2004 u d-Direttiva 2011/83/UE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill u li tassar id-Direttiva tal-Kunsill 90/314/KEE (ĠU L 326, 11.12.2015, p. 1).

⁽⁷⁾ Ghadd ta' strumenti jirreferu wkoll b'mod parallel għal "kontinwazzjoni tal-vjaġġ".

⁽⁸⁾ Il-Punti (a) u (b) tal-Artikolu 8(1) tar-Regolament (KE) Nru 261/2004; il-punti (a) u (b) tal-Artikolu 16 tar-Regolament (KE) Nru 1371/2007; il-punti (a) u (b) tal-Artikolu 18(1) tar-Regolament (UE) Nru 1177/2010; il-punti (a) u (b) tal-Artikolu 19(1) tar-Regolament (UE) Nru 181/2011.

3. DRITTJIJET TAL-PASSIĠĠIERI TAL-AJRU (IR-REGOLAMENT (KE) Nru 261/2004)

3.1. Informazzjoni għall-passiġġieri

Apparti r-regoli dwar l-informazzjoni dwar id-drittijiet disponibbli, ir-Regolament (KE) Nru 261/2004 ma fihx dispożizzjonijiet speċifiċi dwar informazzjoni dwar tfixkil fl-ivvjagġar. Madankollu, id-drittijiet għal kumpens f'każ ta' kancellazzjoni huma marbuta man-nuqqas tat-trasportatur li javża biżżejjed bil-quddiem. Għalhekk, dan l-aspett huwa kopert mill-kunsiderazzjonijiet ta' hawn taht dwar id-drittijiet għal kumpens.

3.2. Dritt għal rimborż jew l-ghoti ta' rotta oħra

Fil-każ ta' kancellazzjoni ta' titjira mil-linji tal-ajru (irrispettivament mill-kawża), l-Artikolu 5 jobbliga lit-trasportatur tal-ajru li jopera biex joffri lill-passiġġieri l-għażla bejn:

- a) ir-rimborż (rifużjoni);
- b) l-ghoti ta' rotta oħra mal-ewwel opportunità, jew
- c) l-ghoti ta' rotta oħra f'data aktar tard għall-konvenjenza tal-passiġġier.

Fir-rigward tar-rimborż, fil-każijiet fejn il-passiġġier jirriserva t-titjira 'l barra mill-pajjiż u t-titjira ta' ritorn separatament u t-titjira 'l barra mill-pajjiż tiġi kancellata, il-passiġġier huwa biss intitolat għar-rimborż tat-titjira kancellata, jiġifieri hawnhekk it-titjira 'l barra mill-pajjiż.

Madankollu, fil-każ li t-titjira 'l barra mill-pajjiż u t-titjira ta' ritorn jkun parti mill-istess prenotazzjoni, anki jekk ikunu operati minn trasportaturi tal-ajru differenti, jenhtieg li l-passiġġieri jingħataw żewġ opzjonijiet jekk it-titjira 'l barra mill-pajjiż tiġi kancellata: li jiġu rimborżati għall-biljett kollu (jiġifieri ż-żewġ titjiriet) jew li jingħataw rotta oħra fuq titjira oħra għat-titjira 'l barra mill-pajjiż (il-Linji Gwida Interpretattivi, il-Punt 4.2).

Fir-rigward tal-ghoti ta' rotta oħra, u kif spjegat hawn fuq, "mal-ewwel opportunità", fiċ-ċirkostanzi tat-tifqigħa tal-COVID-19, tista' timplika dewmien konsiderevoli, u l-istess jista' japplika għad-disponibbiltà ta' informazzjoni konkreta dwar tali "opportunità" minhabba l-livell għoli ta' incertezza li qed jaffettwa t-traffiku tal-ajru.

Jista' jkun il-każ li l-applikazzjoni tal-Artikolu 5 tar-Regolament (KE) Nru 261/2004 ikollha tqis dawn iċ-ċirkostanzi. Madankollu, fi kwalunkwe każ:

L-ewwel nett, jenhtieg li l-passiġġieri jiġu informati dwar id-dewmien u/jew l-incertezzi jekk jagħzlu l-ghoti ta' rotta oħra minflok ir-rimborż.

It-tieni nett, jekk minkejja dan, passiġġier jagħzel l-ghoti ta' rotta oħra mal-ewwel opportunità, jenhtieg li t-trasportatur jitqies li jkun issodisfa l-obbligu tiegħu ta' informazzjoni lejn il-passiġġier jekk, fuq l-inizjattiva tiegħu stess, kemm jista' jkun malajr u fi żmien xieraq, ikun ikkomunika t-titjira disponibbli għall-ghoti ta' rotta oħra.

3.3. Dritt li hsieb tal-passiġġieri jiġi meħud

Skont l-Artikolu 9 tar-Regolament, li jipprovdi d-dettalji rilevanti kollha, it-trasportatur tal-ajru li jopera jrid joffri attenzjoni lill-passiġġieri li jiġu affettwati minn kancellazzjoni ta' titjira, mingħajr hlas. Din l-attenzjoni tikkonsisti minn ikliet u xorb b'konnessjoni raġonevoli mal-hin li għandhom jistennew; akkomodazzjoni flukanda jekk ikun meħtieġ, u trasport għall-post ta' akkomodazzjoni. Barra minn hekk, l-ajruporti jridu jipprovdu assistenza lill-passiġġieri b'dizabbiltà u lill-passiġġieri b'mobbiltà ridotta f'konformità mar-Regolament (KE) Nru 1107/2006⁽⁹⁾.

Ta' min ifakkar li meta l-passiġġier jagħzel ir-rimborż tal-kost shih tal-biljett, id-dritt li hsieb tal-passiġġieri jiġi meħud jintemm. L-istess jiġri meta l-passiġġier jagħzel l-ghoti ta' rotta oħra f'data aktar tard għall-konvenjenza tal-passiġġier (l-Artikolu 5(1)(b) flimkien mal-Artikolu 8(1)(c)).

Id-dritt li hsieb tal-passiġġieri jiġi meħud ikompli japplika sakemm il-passiġġieri jkollhom jistennew għall-ghoti ta' rotta oħra mal-ewwel konvenjenza (l-Artikolu 5(1)(b) flimkien mal-Artikolu 8(1)(b)).

L-intenzjoni sottostanti tar-Regolament hija li l-bżonnijiet tal-passiġġieri li jkun qed jistennew għat-titjira ta' ritorn tagħhom jew għal rotta oħra jiġu indirizzati b'mod xieraq. Il-limitu ta' attenzjoni adegwata jkollu jiġi vvalutat abbażi ta' każ b'każ, filwaqt li jitqiesu l-htigijiet tal-passiġġieri fiċ-ċirkostanzi u l-prinċipju tal-proporzjonalità (jiġifieri: skont il-hin ta' stennija). Jenhtieg li l-prezz imhallas għall-biljett jew it-tul tal-inkonvenjenza mgarrba ma jinterferixxux mad-dritt li hsieb tal-passiġġieri jiġi meħud (il-Linji Gwida Interpretattivi, il-Punt 4.3.2).

⁽⁹⁾ Ir-Regolament

Skont ir-Regolament, l-operatur tat-trasport tal-ajru huwa obligat li jissodisfa l-obbligu li hsieb tal-passiġġieri jiġi mehud anke meta l-kancellazzjoni ta' titjira hija kkawżata minn ċirkustanzi straordinarji, jiġifieri ċirkustanzi li ma setgħux jiġu evitati anki kieku ttiehdu l-miżuri raġonevoli kollha.

Ir-Regolament ma fiħ xejn li jirrikonoxxi kategorija separata ta' avvenimenti "partikolarment straordinarji", lil hinn miċ-ċirkostanzi "straordinarji" imsemmija fl-Artikolu 5(3) tar-Regolament. Għalhekk, it-trasportatur tal-ajru mhuwiex eżentat mill-obbligi kollha tiegħu, inkluż dawk skont l-Artikolu 9 tar-Regolament, anki matul perjodu ta' żmien twil. Il-passiġġiera huma partikolarment vulnerabbli f'dawn iċ-ċirkostanzi u avvenimenti. ⁽¹⁰⁾ F'avvenimenti eċċezzjonali, l-intenzjoni tar-Regolament hija li tiżgura li tiġi pprovduta attenzjoni adegwata, b'mod partikolari lill-passiġġieri li jkun qed jistennew li jingħataw rotta oħra skont l-Artikolu 8(1)(b) tar-Regolament.

3.4. Dritt għall-kumpens

Ir-Regolament 261/2004 jipprevedi wkoll kumpensi b'somma fissa f'xi ċirkostanzi. Dan ma japplikax għall-kancellazzjonijiet li jkun saru aktar minn 14-il jum qabel jew meta l-kancellazzjoni tkun ikkawżata minn "ċirkostanzi straordinarji" li ma setgħux jiġu evitati anki li kieku ttiehdu l-miżuri raġonevoli kollha. Għad-dettalji, ara l-Artikolu 5(1) u l-Artikolu 7 tar-Regolament.

Il-Kummissjoni tqis li, meta l-awtoritajiet pubbliċi jiehdu miżuri mahsuba biex irazznu l-pandemija tal-COVID-19, dawn il-miżuri, skont in-natura u l-oriġini tagħhom, mhumiex inerenti fl-eżercizzju normali tal-attività tat-trasportaturi u huma barra mill-kontroll reali tagħhom.

L-Artikolu 5(3) jirrinunzja d-dritt għal kumpens bil-kundizzjoni li l-kancellazzjoni inkwistjoni "hija kkawżata" minn ċirkostanzi straordinarji, li ma setgħux jiġu evitati anki li kieku ttiehdu l-miżuri raġonevoli kollha.

Jenhtieg li din il-kundizzjoni titqies bhala ssodisfata, meta l-awtoritajiet pubbliċi jew jipprojbixxu direttament ċerti titjiriet jew jipprojbixxu l-moviment tal-persuni b'mod li jeskludi, *de facto*, it-titjira inkwistjoni li trid tiġi operata.

Din il-kundizzjoni tista' tiġi ssodisfata wkoll, meta l-kancellazzjoni tat-titjira ssehh f'ċirkostanzi fejn il-moviment korrispondenti ta' persuni ma jkunx kompletament ipprojbit, iżda jkun limitat għal persuni li jibbenefikaw minn derogi (pereżempju ċittadini jew residenti tal-Istat ikkonċernat).

Meta l-ebda persuna bhala din ma tiehu titjira partikolari, din tal-aħhar tibqa' vojta jekk ma tiġix ikkancellata. F'sitwazzjonijiet bhala dawn, jista' jkun legittimu li trasportatur ma jstenniex sa tard hafna, iżda li jikkancella t-titjira fil-hin (u anke mingħajr ma jkun ċert dwar id-drittijiet tal-passiġġieri varji biex jivvjaġġaw), sabiex jittiehdu miżuri organizzattivi xierqa, inkluż f'termini tal-attenzjoni għall-passiġġieri dovuta mit-trasportatur. Fil-każijiet bhala dawn, u skont iċ-ċirkostanzi, kancellazzjoni xorta tista' titqies bhala "ikkawżata" mill-miżura meħuda mill-awtoritajiet pubbliċi. Għal darb'oħra, skont iċ-ċirkustanzi, dan jista' wkoll ikun il-każ fir-rigward tat-titjiriet fid-direzzjoni opposta għat-titjiriet ikkonċernati direttament mill-projbizzjoni fuq il-moviment tal-persuni.

Meta l-linja tal-ajru tiddeċiedi li tikkancella titjiera u turi li din id-deċiżjoni kienet ġustifikata għal raġunijiet ta' protezzjoni tas-saħha tal-ekwipaġġ, jenhtieg li t-tali kancellazzjoni titqies ukoll bhala "ikkawżata" minn ċirkostanzi straordinarji.

Il-kunsiderazzjonijiet ta' hawn fuq mhumiex eżawrjenti u ma jstgħux ikunu eżawrjenti minhabba li ċirkostanzi speċifiċi oħrajn b'raba mal-COVID-19 jistgħu wkoll jaqgħu taht il-kamp ta' applikazzjoni tal-Artikolu 5(3).

4. DRITTIJET TAL-PASSIĠĠIERI TAL-FERROVIJI (IR-REGOLAMENT (KE) Nru 1371/2007)

4.1. Dritt ta' informazzjoni

Qabel ma jbigħu biljett, l-imprizi ferrovjarji u l-bejjiġġa tal-biljetti jridu jipprovdu lill-passiġġieri, fuq talba, informazzjoni ta' qabel il-vjaġġ - inkluż informazzjoni dwar kwalunkwe attività li x'aktarx li tfixkel jew tittardja s-servizzi. L-imprizi ferrovjarji jridu wkoll jipprovdu lill-passiġġieri informazzjoni matul il-vjaġġ - inkluż informazzjoni dwar kwistjonijiet ta' dewmien, sigurtà u sikurezza. Barra minn hekk, meta l-imprizi ferrovjarji u l-awtoritajiet kompetenti, responsabbli għall-kuntratti ferrovjarji tas-servizz pubbliku, jiddeċiedu li ma jkomplux servizz ferrovjarju, dawn iridu jagħmlu d-deċiżjoni pubblika u dan qabel l-implimentazzjoni tagħha. Id-dettalji tad-dritt tal-informazzjoni dwar l-ivvjaġġar huma stabbiliti fl-Artikolu 8 u fl-Anness II tar-Regolament (KE) Nru 1371/2011.

⁽¹⁰⁾ Il-Kawża C-12/11, McDonagh, ECLI:EU:C:2013:43, paragrafu 30 u Punt 4.3.3. tal-Linji Gwida Interpretattivi.

4.2. Dritt għal rimborż jew għat-tkomplija tal-vjaġġ / għoti ta' rotta oħra

L-Artikolu 16 tar-Regolament (KE) Nru 1371/2007 jistabbilixxi d-drittijiet fir-rigward ta' din il-kwistjoni. Fil-qosor jista' jinżamm dan li ġej. Meta jista' jkun raġonevolment mistenni li d-dewmien fil-wasla fid-destinazzjoni finali se jkun aktar minn 60 minuta, il-passiġġieri għandhom l-għażla bejn ir-rimborż tal-prezz tal-biljett jew it-tkomplija tal-vjaġġ jew l-għoti ta' rotta oħra. B'mod partikolari:

- a) id-dritt għar-rimborż jikkoncerna l-kost tal-biljett għall-parti jew għall-partijiet tal-vjaġġ li ma sarux u għall-partijiet tal-vjaġġ li jkunu diġà saru jekk il-vjaġġ ma jkunx għadu qed iservi l-iskop li għalih il-passiġġier kien qed jippjanah, u (fejn rilevanti) flimkien ma' servizzi ta' ritorn lejn l-ewwel punt tat-tluq;
- b) it-tkomplija tal-vjaġġ jew l-għoti ta' rotta oħra li jridu jsiru taht kondizzjonijiet tat-trasport komparabbli. Skont l-għażla tal-passiġġier, dawn għandhom isiru mal-ewwel opportunità jew f'hin ieħor skont il-konvenjenza tiegħu.

Fir-rigward tat-tkomplija tal-vjaġġ / tal-għoti ta' rotta oħra, u kif spjegat hawn fuq, "mal-ewwel opportunità", fiċ-ċirkostanzi tat-tifqigħa tal-COVID-19, tista' timplika dewmien konsiderevoli, u l-istess jista' japplika għad-disponibbiltà ta' informazzjoni konkreta dwar tali "opportunità" minhabba l-livell għoli ta' incertezza li qed jaffettwa t-traffiku tal-ferroviji.

L-ewwel nett, jenhtieg li l-passiġġieri jġu informati dwar id-dewmien u/jew l-incertezzi meta jingħataw l-għażla bejn iż-żewġ possibbiltajiet.

It-tieni nett, jekk minkejja dan, passiġġier jagħzel it-tkomplija tal-vjaġġ jew l-għoti ta' rotta oħra mal-ewwel opportunità, jenhtieg li t-trasportatur jitqies li jkun issodisfa l-obbligu tiegħu ta' informazzjoni lejn il-passiġġier jekk, fuq l-inizjattiva tiegħu stess, kemm jista' jkun malajr u fi żmien xieraq, ikun ikkomunika l-ferrovija disponibbli għat-tkomplija tal-vjaġġ jew għall-għoti ta' rotta oħra.

4.3. Dritt għal assistenza

Fil-każ ta' dewmien fil-wasla jew fit-tluq, il-passiġġieri għandhom id-dritt li jirċievu informazzjoni dwar is-sitwazzjoni u l-hin smat tat-tluq u tal-wasla malli din l-informazzjoni ssir disponibbli. Fil-każ li dewmien jaqbeż is-60 minuta, il-passiġġieri għandhom ukoll id-dritt li jirċievu ikliet u xarbiet b'limiti raġonevoli; akkomodazzjoni fejn isir meħtieġ soġġorn ta' lejl wiehed jew aktar fejn u meta jkun fiżikament possibbli; trasport lejn l-istazzjon ferrovjarju jew lejn il-punt tat-tluq alternattiv jew lejn id-destinazzjoni finali, fejn u meta jkun fiżikament possibbli, jekk il-ferrovija tkun imblukkata fuq il-binarij. Id-dettalji huma stabbiliti fl-Artikolu 18(2) tar-Regolament (KE) Nru 1371/2007.

Skont ir-Regolament, l-impriza ferrovjarja hija obligata li tissodisfa l-obbligi ta' hawn fuq anki meta l-kancellazzjoni ta' ferrovija tkun ikkawżata minn ċirkostanzi bħal dawk marbuta mal-COVID-19. Ir-Regolament ma fih xejn li jippermetti li jiġi konkluż li, fiċ-ċirkostanzi partikolari, l-impriza ferrovjarja hija eżentata mill-obbligu tagħha li ttipprovi assistenza f'konformità mal-Artikolu 18(2) tar-Regolament (KE), li tista' tkun meħtieġa anki matul perjodu twil fejn rilevanti. L-intenzjoni tar-Regolament hija li jiġi żgurat li tiġi pprovduta assistenza adegwata, b'mod partikolari lill-passiġġieri li jkunu qed jistennaw li jingħataw rotta oħra mal-ewwel opportunità skont l-Artikolu 16. Ir-Regolament (KE) Nru 1371/2007 jipprevedi li l-assistenza lill-persuni b'diżabbiltà u lill-persuni b'mobbiltà mnaqqsa trid tiġi adattata għall-htigijiet ta' dawk il-passiġġieri, inkluż fir-rigward tal-informazzjoni msemmija hawn fuq.

4.4. Dritt għall-kumpens

Meta l-passiġġieri ma jkunux għażlu r-rimborż iżda jitolbu għat-tkomplija tal-vjaġġ jew għal rotta oħra, il-passiġġieri għandhom ukoll id-dritt għal kumpens. Għal dewmien ta' 60 sa 119-il minuta, il-kumpens jammonta għal 25 % tal-prezz tal-biljett, filwaqt li għal dewmien ta' 120 minuta u aktar il-kumpens huwa ta' 50 % tal-prezz tal-biljett. Id-dettalji huma stabbiliti fl-Artikolu 17 tar-Regolament (KE) Nru 1371/2007.

B'differenza minn modi oħra ta' trasport, l-eżistenza ta' ċirkostanzi straordinarji, jekk ikun hemm, ma taffettwax id-dritt għall-kumpens fil-każijiet ta' dewmien (inkluż dawk ikkawżati minn kancellazzjonijiet). ⁽¹⁾

⁽¹⁾ Ara l-Kawża C-509/11 *ÖBB Personenverkehr* ECLI:EU:C:2013:613.

5. DRITTJIJET TAL-PASSIĠĠIERI TAX-XARABANKS (IR-REGOLAMENT (KE) Nru 181/2011) ⁽¹²⁾

5.1. Dritt tal-passiġġiera li jkunu infurmati

Skont l-Artikolu 24 tar-Regolament, it-trasportaturi u l-korpi ta' ġestjoni tat-terminals, fl-oqsma ta' kompetenza rispettivi tagħhom, jridu jipprovdu lill-passiġġieri b'informazzjoni adegwata matul il-vjaġġ kollu tagħhom. L-Artikolu 20 tar-Regolament fih dispożizzjonijiet dettaljati dwar l-informazzjoni li għandha tinghata f'każ ta' kancellazzjoni jew ta' dewmien tat-tluq.

5.2. Dritt għat-tkomplija tal-vjaġġ/ghall-ghoti ta' rotta oħra jew għal rimborż

F'każ ta' servizzi ta' xarabank regolari b'distanza skedata ta' 250 km jew aktar, ir-Regolament (UE) Nru 181/2011 jipprevedi l-ghoti ta' rotta oħra jew rimborż f'ċerti każijiet kif speċifikat fl-Artikolu 19. Għalhekk, b'mod partikolari, fejn trasportatur raġonevolment jistenna li t-tluq ta' servizz regolari minn terminal jiġi kkanċellat jew ittardjat għal aktar minn 120 minuta, il-passiġġieri għandhom id-dritt li jagħzlu bejn it-tkomplija jew l-ghoti ta' rotta oħra lejn id-destinazzjoni finali mingħajr ebda spiża addizzjonali mal-ewwel opportunità b'kundizzjonijiet komparabbli jew rimborż tal-prezz shiħ tal-biljett. Dan jista' jiġi kkombinat, fejn rilevanti, ma' servizz ta' ritorn mingħajr hłas mal-ewwel opportunità sal-ewwel punt ta' tluq stabbilit fil-kuntratt ta' trasport. L-istess għażla hija disponibbli għall-passiġġier jekk it-tluq jiġi kkanċellat jew ikun se jittardja minn waqfa tax-xarabank.

Fir-rigward tat-tkomplija tal-vjaġġ/l-ghoti ta' rotta oħra, u kif spjegat hawn fuq, "l-ewwel opportunità", fiċ-ċirkostanzi tat-tifqigħa COVID-19, tista' timplika dewmien konsiderevoli, u l-istess jista' japplika għad-disponibbiltà ta' informazzjoni konkreta dwar tali "opportunità" minhabba l-livell għoli ta' incertezza li taffettwa t-traffiku tax-xarabanks u l-kowċis.

L-ewwel nett, il-passiġġieri jenhtieg li jiġu infurmati dwar dewmien u/jew incertezzi meta jiġu offruti l-għażla bejn it-tkomplija tal-vjaġġ/l-ghoti ta' rotta oħra u rimborż.

It-tieni, jekk minkejja dan, passiġġier jagħzel xorta waħda l-ghoti ta' rotta oħra mal-ewwel opportunità, it-trasportatur jenhtieg li jitqies bħala li jkun issodisfa l-obbligu tiegħu li jipprovdi informazzjoni lill-passiġġier jekk, fuq l-inizjattiva tiegħu stess, kemm jista' jkun malajr u fi żmien xieraq, ikun ikkomunika s-servizz disponibbli għat-tkomplija jew għall-ghoti ta' rotta oħra.

5.3. Dritt għal assistenza

Id-drittijiet għall-assistenza huma stipulati b'mod dettaljat fl-Artikolu 21 tar-Regolament (UE) Nru 181/2011, u dawn li ġejjin jistgħu jinżammu fil-qosor. Meta t-tluq ta' servizz fuq distanza twila b'tul skedat ta' aktar minn 3 sigħat jiġi kkanċellat jew ittardjat għal aktar minn 90 minuta, il-passiġġieri huma intitolati għal ikliet hfief, ikliet jew xarbiet, b'mod raġonevoli skont il-hin ta' stennija, dment li jkunu disponibbli fuq ix-xarabank jew fit-terminal jew li jkunu jistgħu jiġu fornuti b'mod raġonevoli. Trid tinghata akkomodazzjoni jekk il-passiġġieri jkollhom jibqgħu mal-lejl — sa massimu ta' 2 iljeli, b'rata massima ta' EUR 80 għal kull lejl — u l-passiġġieri jridu jingħataw ukoll trasport lejn l-akkomodazzjoni u trasport ta' ritorn lejn it-terminal.

Dan ir-Regolament ma fih xejn li jippermetti li jiġi konkluz li t-trasportatur jista' jiġi eżentat mill-obbligi tiegħu kollha, inklużi dawk tal-assistenza. L-intenzjoni tar-Regolament hija li tiżgura li tiġi pprovduta assistenza adegwata, b'mod partikolari lill-passiġġieri li jkunu qed jistennew biex jingħataw rotta oħra skont l-Artikolu 21.

5.4. Dritt għall-kumpens

Fil-każ tas-servizzi tax-xarabanks, il-passiġġier għandu dritt għal kumpens skont il-kundizzjonijiet stabbiliti fl-Artikolu 19(2) tar-Regolament (KE) Nru 181/2011. Dan jammonta għal 50 % tal-prezz tal-biljett f'każ li s-servizz jiġi kkanċellat, iżda jkun disponibbli biss jekk it-trasportatur jonqos milli joffri lill-passiġġier l-għażla bejn rimborż u l-ghoti ta' rotta oħra.

⁽¹²⁾ Id-drittijiet għall-ghoti ta' rotta oħra jew għar-rimborż (punt 4.2) u d-dritt għall-kura (punt 4.3) u d-dritt għall-kumpens (punt 4.4) ma japplikax għas-servizzi domestiċi fil-Kroazja, l-Estonja, l-Ungerija, l-Latvja, il-Portugall, is-Slovakkja, s-Slovenja, u għas-Servizzi b'parti sinifikanti tas-servizz (inkluż tal-inqas waqfa waħda skedata) li jopera 'l barra mill-Unjoni Ewropea fil-każ tal-Kroazja, l-Estonja, l-Greċja, l-Finlandja, l-Ungerija, l-Latvja, is-Slovakkja u s-Slovenja.

6. DRITTIJET TAL-PASSIĠĠIERI MARITTIMI U TA' PASSAĠĠI FUQ L-ILMA INTERNI (IR-REGOLAMENT (UE) 1177/2010)

6.1. Dritt għal informazzjoni

Kif speċifikat aktar fid-dettall fl-Artikolu 16 tar-Regolament (UE) Nru 1177/2010, il-passiġġieri jridu jiġu infurmati dwar is-sitwazzjoni malajr kemm jista' jkun u f'kull każ mhux aktar tard minn 30 minuta wara l-hin skedat tat-tluq u l-hin smat tat-tluq u l-hin smat tal-wasla malli dik l-informazzjoni tkun disponibbli.

6.2. Dritt għal għoti ta' rotta oħra jew rimborż

Meta trasportatur raġonevolment jistenna li servizz tal-passiġġieri jiġi kkanċellat jew ittardjat fit-tluq minn terminal ta' port għal aktar minn 90 minuta, it-trasportatur għandu joffri lill-passiġġieri għażla bejn żewġ possibiltajiet:

- il-bdil tar-rotta lejn id-destinazzjoni finali, taht kundizzjonijiet komparabbli, kif stabbilit fil-kuntratt ta' trasport, mal-ewwel opportunità u minghajr ebda spiża addizzjonali;
- ir-rimborż tal-prezz tal-biljett u, fejn rilevanti, servizz ta' ritorn minghajr hlas lejn l-ewwel punt tat-tluq, kif stabbilit fil-kuntratt ta' trasport, mal-ewwel opportunità.

Id-dettalji huma stipulati fl-Artikolu 18 tar-Regolament (KE) 1177/2010.

It-tkomplija tal-vjaġġ/l-għoti ta' rotta oħra, u kif spjegat hawn fuq, "mal-ewwel opportunità" tista' taht iċ-ċirkostanzi tat-tifqigħa COVID-19 timplika dewmien konsiderevoli, u l-istess jista' japplika għad-disponibbiltà ta' informazzjoni konkreta dwar tali "opportunità" minhabba l-livell għoli ta' incertezza li taffettwa t-traffiku fuq il-baħar u fuq l-passaġġi fuq l-ilma interni.

L-ewwel nett, jenhtieg li l-passiġġieri jiġu infurmati dwar dewmien u/jew incertezzi meta jiġu offruti l-għażla bejn għoti ta' rotta oħra u rimborż.

It-tieni nett, f'każ li passiġġier xorta jagħzel l-għoti ta' rotta oħra mal-ewwel opportunità, jenhtieg li t-trasportatur jitqies li jkun issodisfa l-obbligu ta' informazzjoni tiegħu lejn il-passiġġier jekk dan ikun ikkomunika fuq l-inizjattiva tiegħu stess, kemm jista' jkun malajr u fi żmien xieraq, is-servizz disponibbli għall-għoti ta' rotta oħra.

Id-dispożizzjonijiet dwar l-għoti ta' rotta oħra u r-rimborż kif ukoll il-kumpens ma japplikawx għall-bastimenti tal-kruċieri (l-Artikolu 2(1)(c)).

6.3. Dritt għal assistenza

Taht il-kundizzjonijiet stipulati fl-Artikolu 17 tar-Regolament (UE) Nru 1177/2010, il-passiġġieri huma intitolati għal 1) assistenza fil-forma ta' ikliet hfief, ikliet jew xorb, fi proporzjon mal-hin ta' stennija, sakemm ikunu disponibbli jew raġonevolment jistgħu jkunu fornuti u 2) akkomodazzjoni lill-passiġġieri jekk soġġorn ta' lejl wiehed jew aktar jew soġġorn addizzjonali ma' dak maħsub mill-passiġġieri jsir necessarju — għal massimu ta' tliet iljieli, b'rata massima ta' EUR 80 għal kull lejl — u 3) trasport għall-akkomodazzjoni u ritorn lejn it-terminal.

6.4. Dritt għal kumpens

Minghajr ma jitilfu d-dritt għat-trasport, il-passiġġieri jistgħu jitolbu kumpens mingħand it-trasportatur jekk ikunu qed jiffaċċaw dewmien fil-wasla fid-destinazzjoni finali kif stabbilit fil-kuntratt ta' trasport. Il-livell minimu ta' kumpens għandu jkun ta' 25 % tal-prezz tal-biljett għal dewmien li jvarja, skont it-tul taż-żmien skedat tal-vjaġġ. Jekk id-dewmien jaqbeż id-doppju ta' dak it-tul ta' żmien skedat, il-kumpens għandu jkun 50 % tal-prezz tal-biljett. Id-dettalji huma stipulati fl-Artikolu 19 tar-Regolament (KE) 1177/2010.

L-Artikolu 20(4) tar-Regolament (UE) Nru 1177/2010 jipprevedi ċerti eżenzjonijiet mid-dritt għal kumpens, fost affarijiet oħra, minhabba ċirkostanzi straordinarji.

Il-Kummissjoni tqis li, meta l-awtoritajiet pubbliċi jiehdu miżuri maħsuba biex irazznu l-pandemija tal-COVID-19, tali miżuri huma min-natura u l-orijini tagħhom mhux inerenti fl-eżerċizzju normali tal-attività tat-trasportaturi u huma barra mill-kontroll propju tagħhom.

L-Artikolu 20(4) jirrinunza d-dritt għal kumpens bil-kundizzjoni li l-kanċellazzjoni inkwistjoni "tiġi kkawzata" minn ċirkostanzi straordinarji, li jxekklu l-prestazzjoni tas-servizz tal-passiġġieri u li ma setgħetx tiġi evitata anki kieku ttiehdu l-miżuri raġonevoli kollha.

Jenhtieg li l-kundizzjoni titqies bhala ssodisfata, meta l-awtoritajiet pubbliċi jew jipprojbixxu direttament ċerti servizzi tat-trasport jew jipprojbixxu l-moviment ta' persuni b'mod li jeskludi, *de facto*, is-servizz tat-trasport inkwistjoni li għandu jiġi operat.

Din il-kundizzjoni tista' tiġi ssodisfata wkoll, meta l-kancellazzjoni ssehh f'ċirkostanzi fejn il-moviment korrispondenti ta' persuni ma jkunx kompletament ipprobit, iżda jkun limitat għal persuni li jibbenefikaw minn derogi (pereżempju ċittadini jew residenti tal-istat ikkonċernat).

Meta l-ebda persuna bħal din ma tivvjaġġa, il-bastiment jew il-vapur jibqa' vojta jekk is-servizz ma jiġix ikkancellat. F'sitwazzjonijiet bħal dawn, jista' jkun legittimu li trasportatur ma jistenniex sa tard hafna, iżda li jikkancella s-servizz ta' trasport fil-hin (u anke mingħajr ma jkun ċert dwar id-drittijiet biex jivvjaġġaw tal-passiġġieri varji), sabiex jittiehdu miżuri organizzattivi xierqa, inkluż mil-lat ta' attenzjoni għall-passiġġieri dovuta mit-trasportatur. F'kazijiet ta' dan it-tip, u skont iċ-ċirkostanzi, kancellazzjoni xorta tista' titqies bħala "kkawżata" mill-miżura meħuda mill-awtoritajiet pubbliċi. Barra minn hekk, skont iċ-ċirkostanzi, dan jista' jkun il-każ ukoll fir-rigward tas-servizzi tat-trasport fid-direzzjoni opposta għas-servizzi direttament ikkonċernati mill-projbizzjoni fuq il-moviment tal-persuni.

Meta t-trasportatur jiddeciedi li jikkancella servizz ta' trasport u juri li din id-deċiżjoni kienet ġustifikata għal raġunijiet ta' protezzjoni tas-saħħa tal-ekwipaġġ, jenhtieg li tali kancellazzjoni titqies ukoll bħala "kkawżata" minn ċirkostanzi straordinarji.

Il-kunsiderazzjonijiet ta' hawn fuq mhumiex eżawrjenti minhabba li ċirkostanzi specifici ohra fir-rigward ta' COVID-19 jistgħu wkoll jaqgħu taħt il-kamp ta' applikazzjoni tal-Artikolu 20(4).
